

GEOMETRICKÁ ABSTRAKCE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

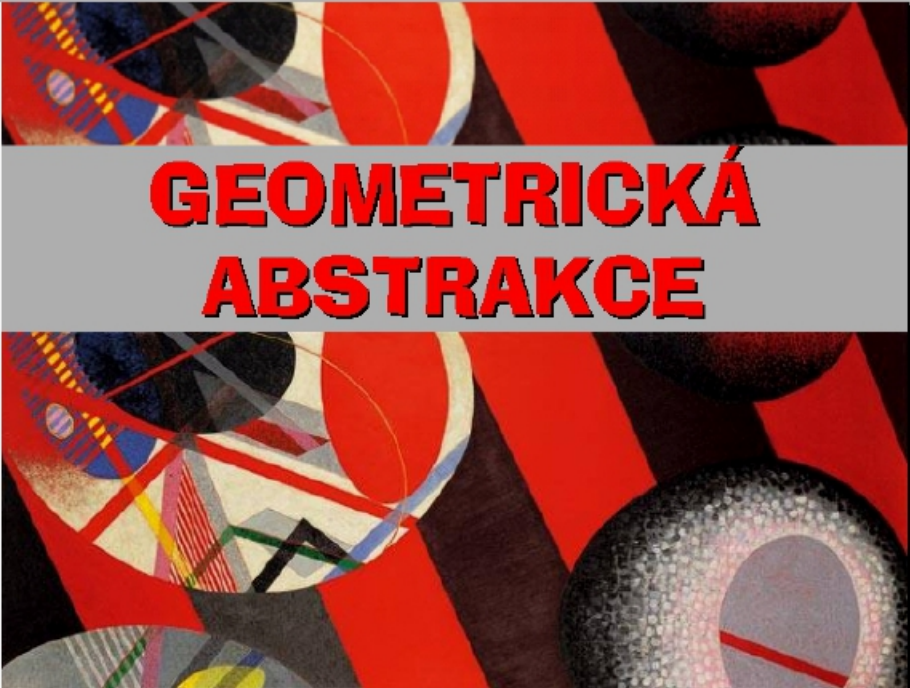

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GEOMETRICKÁ ABSTRAKCE

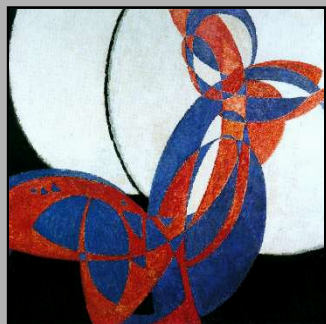
VY_32_INOVACE_DVK4305

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 2. poloviny 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje proudů geometrické abstrakce

Geometrická abstrakce

Nezobrazuje předměty a tvary vnějšího světa, ale pomocí výtvarných geometrických prvků - *linií, ploch, barevného rytmu atd.* - vyjadřuje *životní pocit a vztah ke světu.*

Poválečná abstrakce navazuje na geometrickou abstrakci mezi válkami.

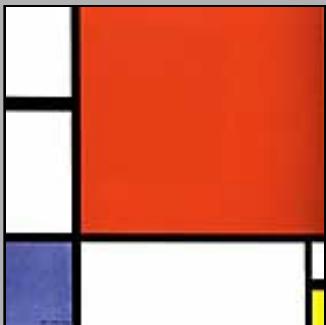
orfismus

geometrizační vyjadřovací forem měla pomoci k vyjádření „akordů“ malířských, které jsou inspirovány akordy hudebními

suprematismus

směr geometrické abstrakce, který formuloval *K. Malevič*. Ve snaze očistit umění od všeho balastu předmětného světa došel v r.1913 k základnímu tvaru černého čtverce na bílém pozadí jako projevu ryzí nepředmětnosti. Kromě čtverce se staly základními prvky suprematismu úhel, kruh, obdélník a kříž. Malevičův suprematismus dovedl moderní umění k nulovému bodu

neoplasticismus

chtěl vyjádřit ideu kosmické harmonie a užíval k tomu pravoúhlé členění obrazové plochy horizontálními a vertikálními liniemi a několik základních barev v kombinaci s bílou, šedou a černou.

Section d'or

[Seksjon dór, francouzsky zlatý řez], název umělecké skupiny vystavující v roce 1912 v pařížské galerii La Boétie s programem vycházejícím ze syntetického kubismu a navazujícím též na P. Cézanna.

Skupina zdůrazňovala pojetí tzv. čistého malířského projevu, založeného na autonomii výtvarných prostředků.

Zaměřila se především na problematiku kompozice, v níž byla ovlivněna renesanční estetikou (**zlatý řez**, trojúhelníková kompozice).

Zdůrazňováním řádu a kázně malířského projevu ovlivnila vývoj avantgardního umění.

Hlavním iniciátorem skupiny byl **J. Villon**, dalšími členy: **F. Kupka**, **R. Delaunay**, **R. Duchamp-Villon**, **M. Duchamp**, **A. Gleizes**, **J. Gril**, **F. Léger**, **A. Lhota**, **F. Picabia**, **R. de la Fresnaye**.

Cercle et carré Francouzské **abstraktní** skupinu založil v Paříži v roce 1929 podle kritik a umělec Michel Seuphor a umělec Joaquín Torres García. Tyto zveřejněné periodické se stejným názvem a zastával významné skupiny výstavy v roce 1930. Patří sem 130 děl ze strany široké škály abstraktních umělců. Skupina silně podporovala nový vývoj v abstraktní umění a zejména propagoval mystické tendence uvnitř ní. Cercle et Carré byla pohlcena **Abstraction-Création** při druhém byla založena v roce 1933, ale Torres García pokračoval zveřejnění v Montevideu v rodném Uruguay.

Georges Vantongerloo
Propojenost ročníky
1919

Abstraction-Création - sdružení abstraktních umělců založené v Paříži v roce 1931 s cílem propagovat abstraktní umění prostřednictvím kolektivních výstav. Rychle získalo asi 400 členů. Vedoucími osobnostmi byly **Auguste Herbin** a **Georges Vantongerloo**, ale členy byli všichni hlavní abstraktního malíři včetně takových osobností jako např. **Vasilij Kandinskij**, **Piet Mondrian**, z Čechů **Fr. Kupka** nebo **František Foltýn**.

Abstraction-Création obsáhlo celou oblast abstraktního umění, ale dominovaly spíše formy strohé geometrické abstrakce navazující na **konstruktivismus** a **neoplasticismus**. Pravidelné výstavy se konaly až do 1936 a bylo vydáno pět výročních publikací.

Další známé osobnosti: **Theo van Doesburg**, **Kurt Schwitters**, **Max Bill**

Sdružení udržovalo úzký kontakt s členy anglického **Sdružení sedm a pět** a **Jedna jednotka**, jejichž vedoucími členy byli např. **Hepworth**, **Moore**, **Nicholson**, **Nash** aj.

Auguste Herbin
Akt 1960

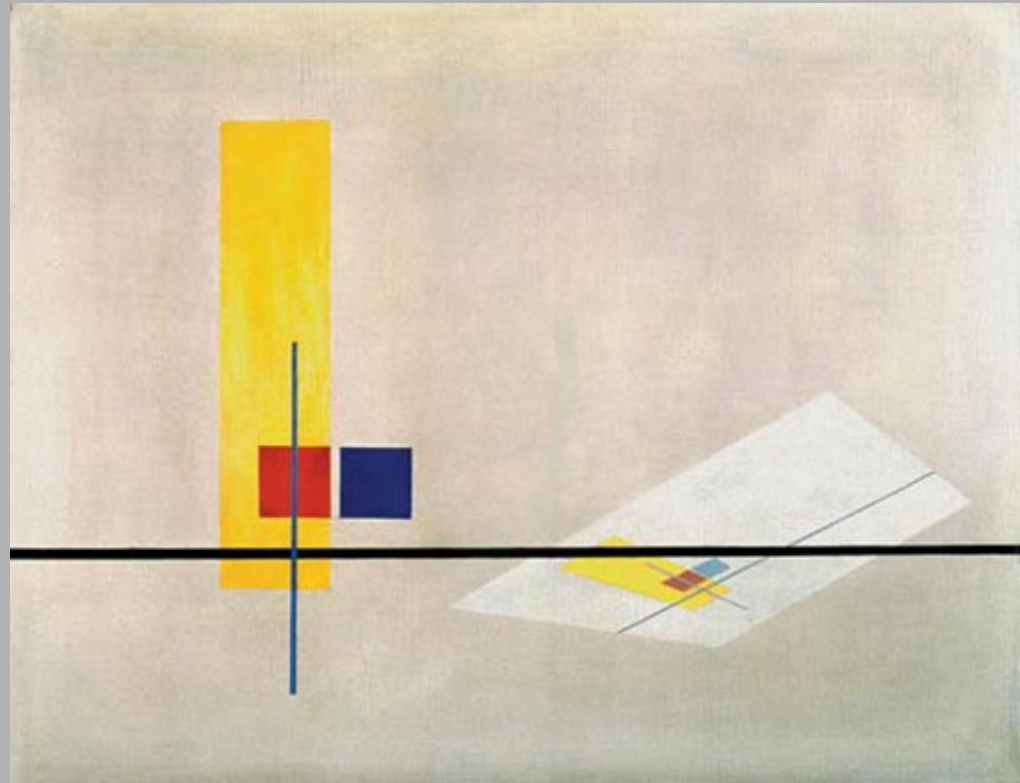
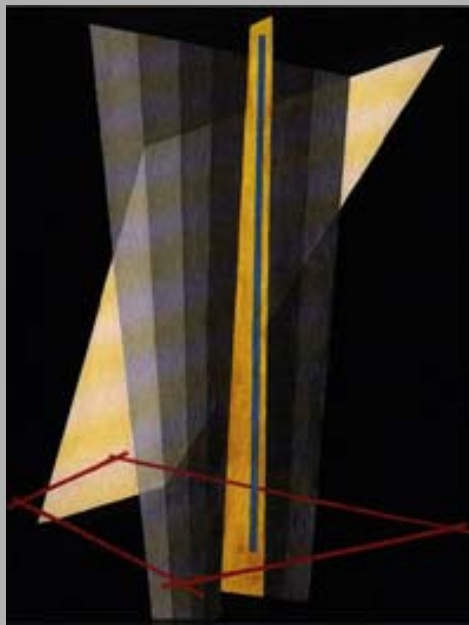
Georges Vantongerloo
Č. 98 2478 Red/135 zelené 1936

František Foltýn
Kompozice, 1925-1926

László Moholy-Nagy

1895 – 1946 was a Hungarian painter and photographer as well as professor in the Bauhaus school. He was highly influenced by **constructivism**. He was a strong advocate of the integration of technology and industry into the arts.

László Moholy-Nagy
Construction Z I 1922–3

A 20 1927

SRhO 1 1936

Space Modulator Experiment,
Aluminium 5 1931–5

A 19 1927

CH for R1 Space Modulator 1942

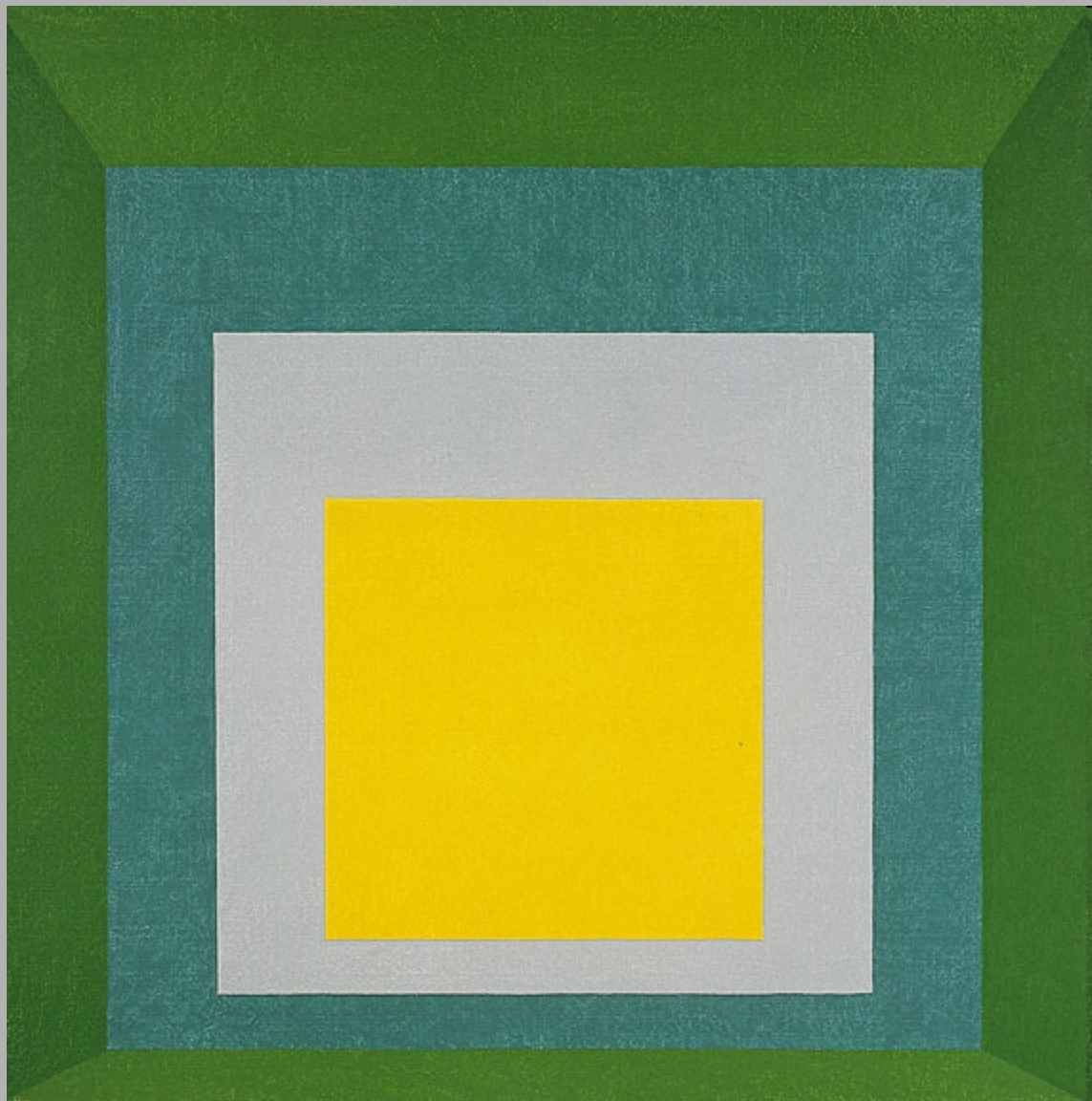
Josef Albers

Německo-americký malíř a pedagog. Narodil se v Bottrup, Německo. Studoval na Královské umělecké školy, Berlín, 1913-15, Škola umění a řemesel, Essen, 1916-19, mnichovské **akademie** 1919-20 a **Bauhausu**, Výmar, 1920 - 23

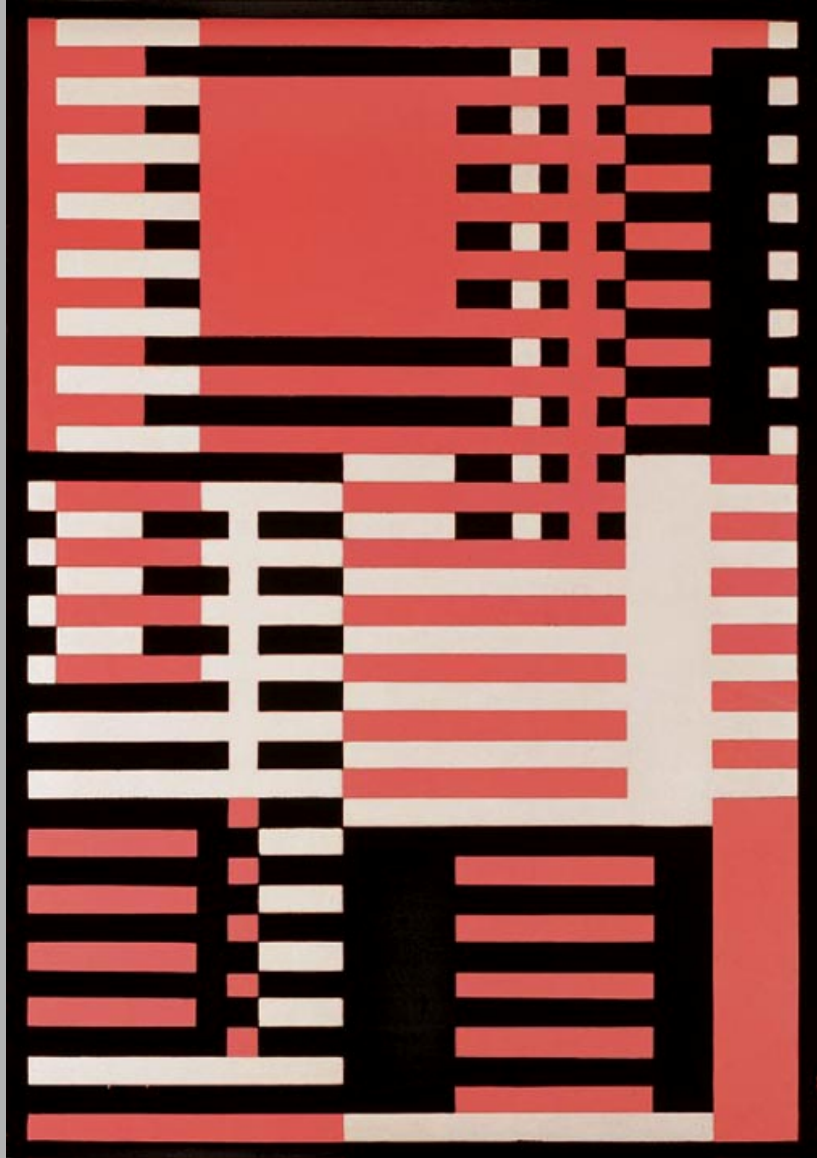
Po ukončení Bauhausu v roce 1933 odchází do USA, kde učil na Black Mountain College v North Carolina, 1933-49 byl vedoucím katedry Design, Yale University, New Haven, 1950-9 a také učil široce jinde.

První samostatnou výstavu měl Mexico City, 1936. Jeho zájem na tom, série barevných nebo **tónové** variace pomocí standardizovaných abstrakt kompoziční schéma začala v 1932-5 s jeho 'Treble CLEFS' a vyvrcholila z roku 1949 v sérii obrazů, **litografií** a **screenprints**' Pocta čtverci 'jako systematický průzkum barevných vztahů. Publikované *Básně a kresby* 1958 a *Interakce barev*, které prokazují jeho teorii barev v malířství, 1963.

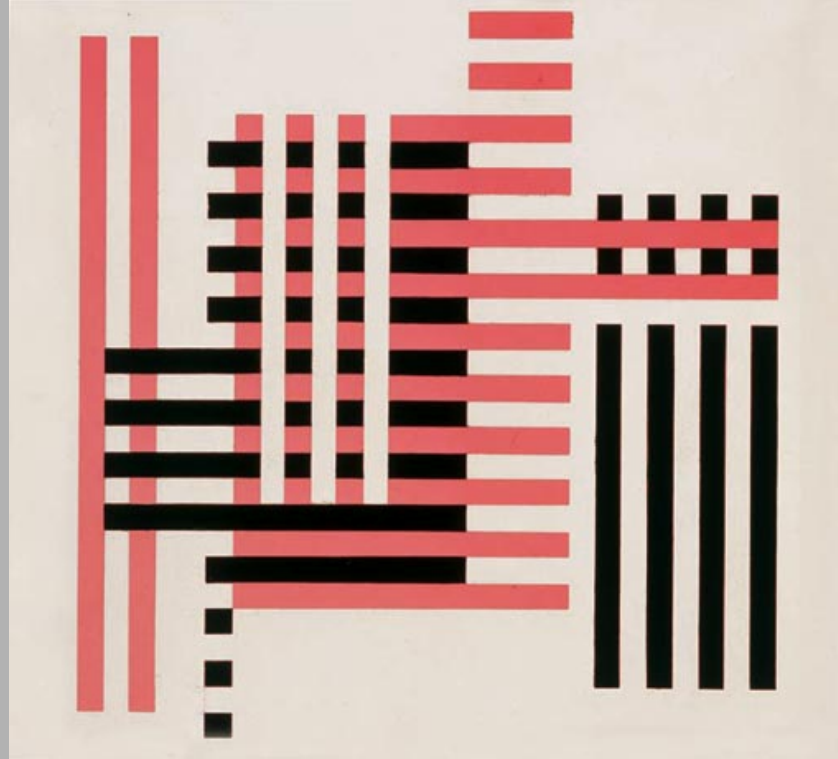
Zemřel v New Haven.

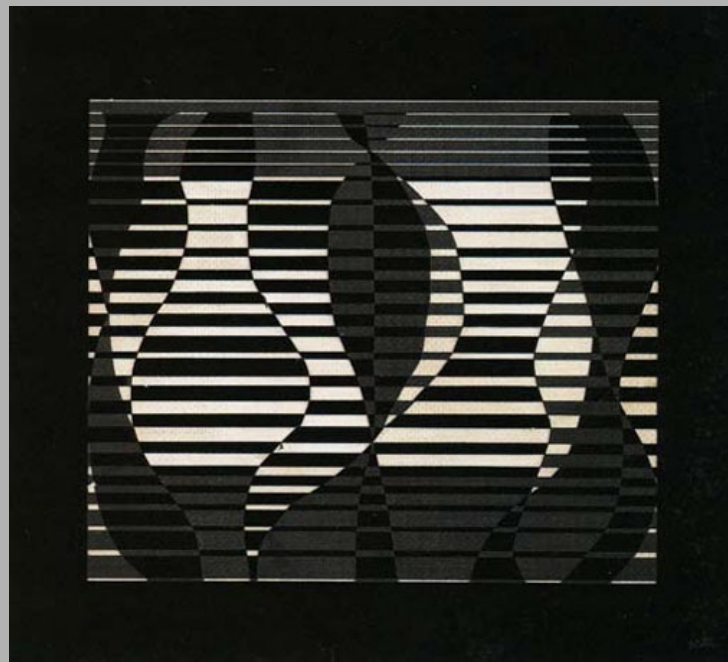
Homage to the Square: Apparition, 1959

Josef Albers
Goldrosa 1926

Bundled
1925

In Water
1931

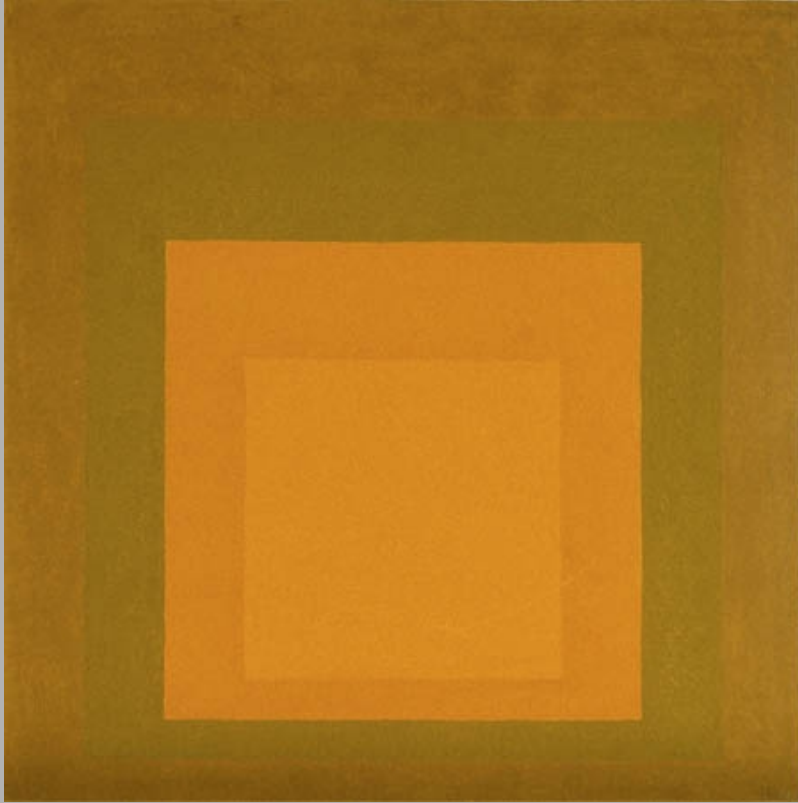

in open air 1936

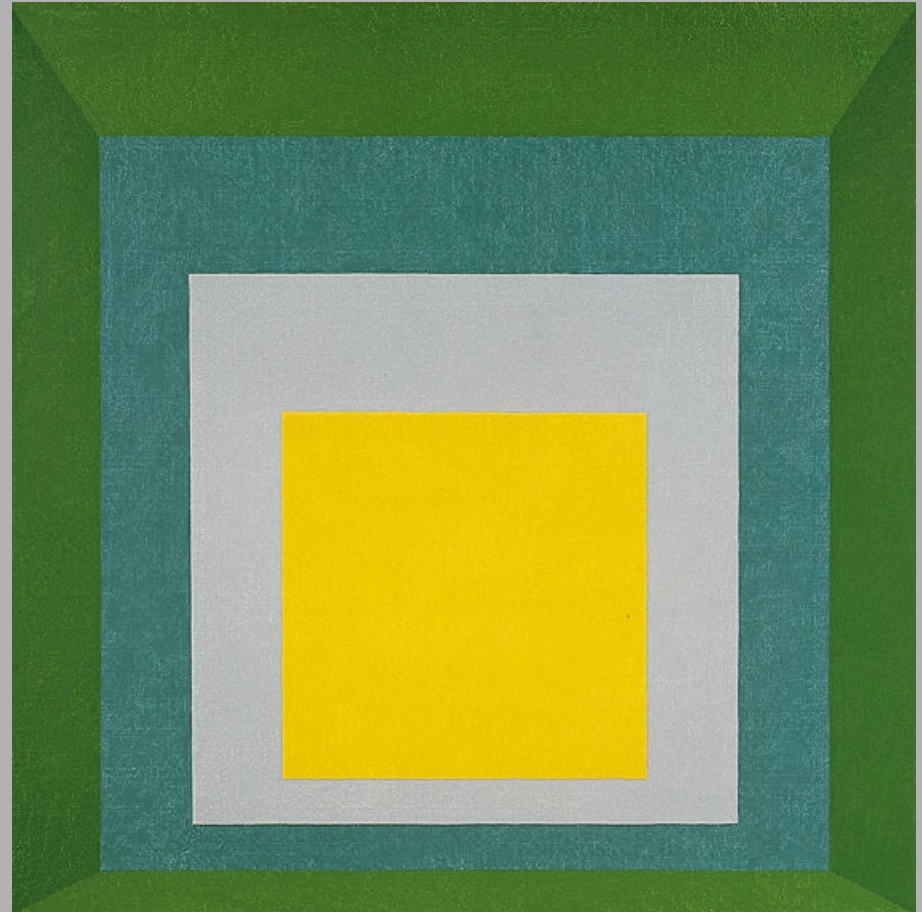
Related I (Red) 1938–43

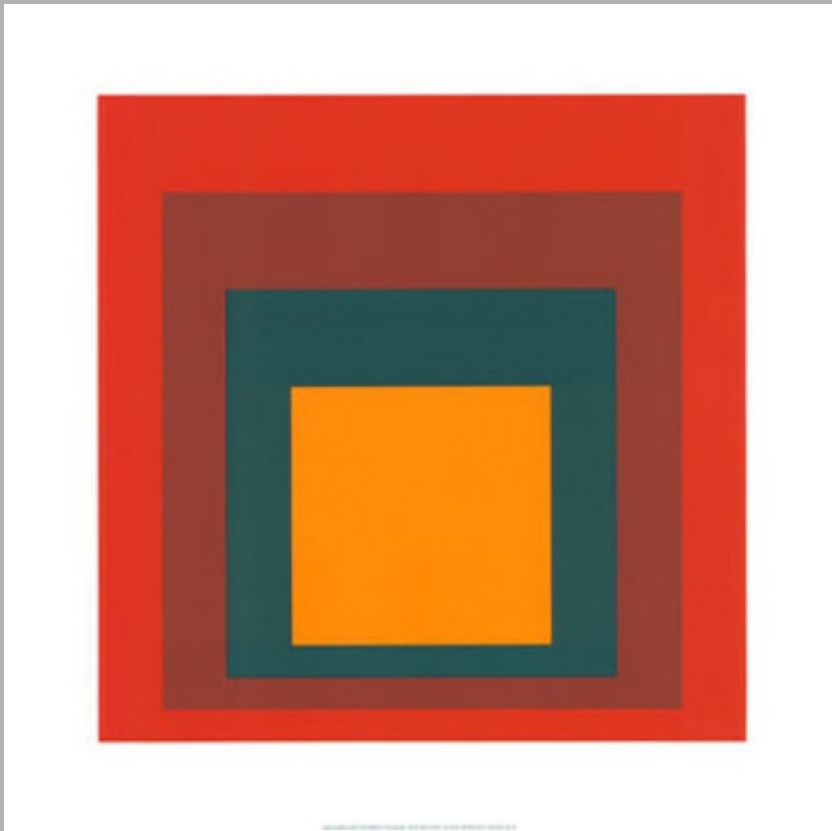
Layered 1940

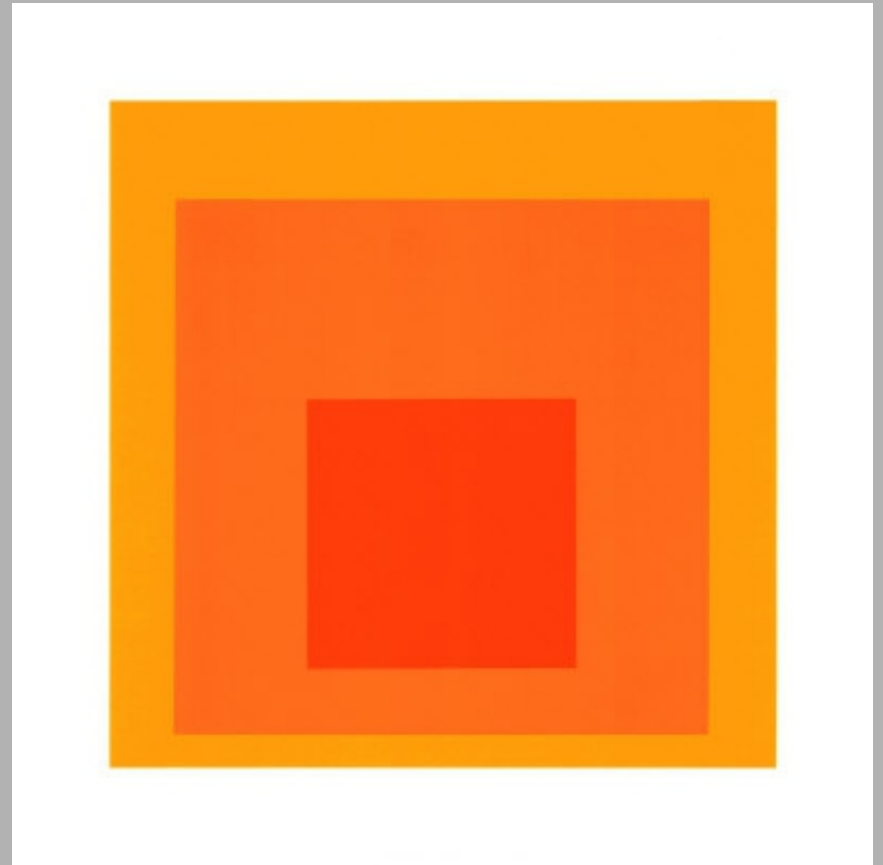
Homage to the Square, 1965

Homage to the Square, 1959

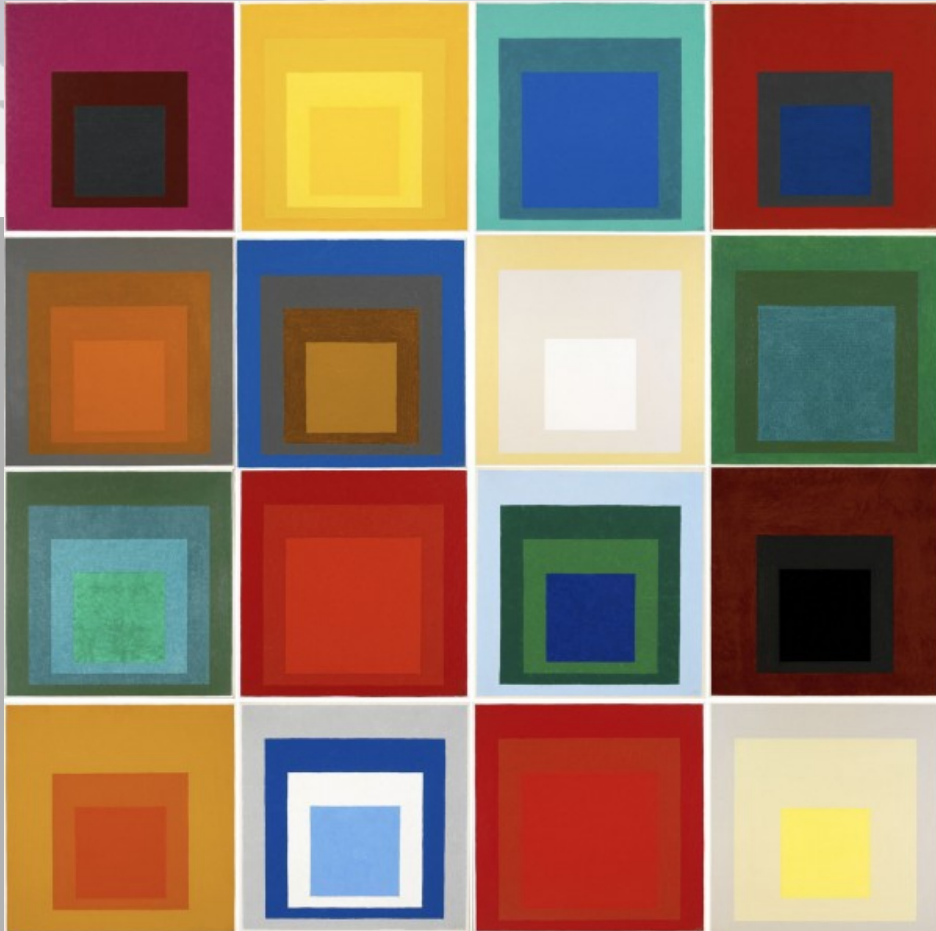
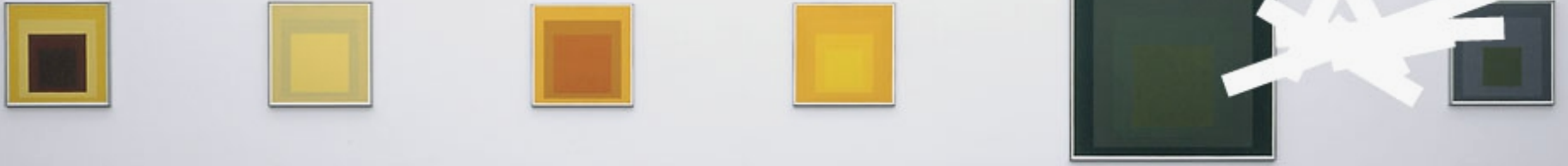

Study For Homage to the Square, 1954

Study For Homage to the Square, 1964

RUHR KUNST MUSEEN

Max Bill

portrait Max Bill, about 1930

Born in Winthertur, 1908;
† in Berlin, 16 Dec 1994.

Swiss architect, sculptor, painter,
industrial designer, graphic designer
and writer.

As a theorist and a painter he was an
important exponent of art based on
rational principles with reference to
mathematics. Bill narrowed down the
concept of Concrete art in 1936,
becoming a protagonist of the
"Zürcher Konkreten" art group.
After World War II Bill worked
increasingly in the field of applied art.
Bill's work was exhibited regularly at
museums and galleries all over
Europe and in the USA.

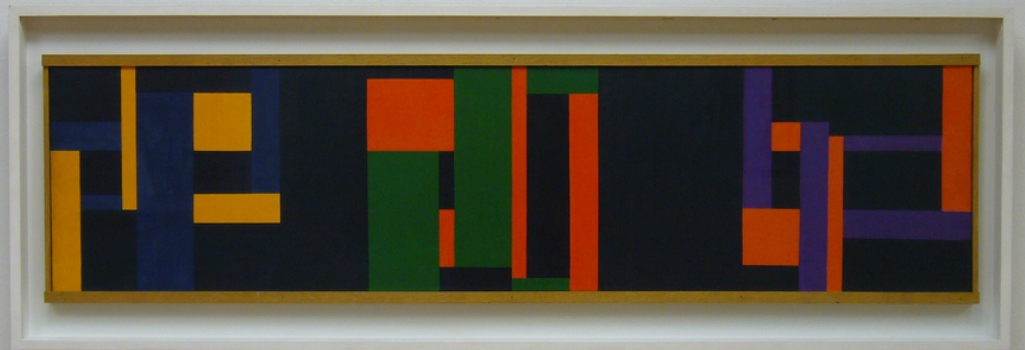
Pythagoräisches Dreieck im Quadrat II
1974-1980

San Lazzaro

Unendliche Schleife version IV
(1960–1961).”

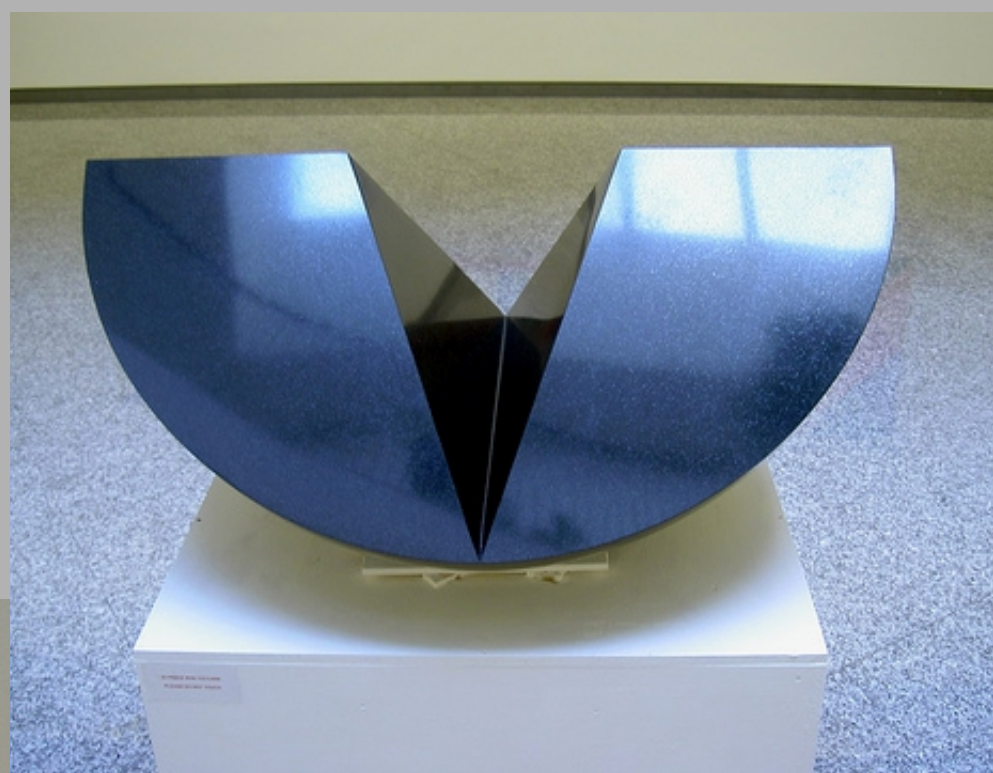
Middelheim - Max Bill (1908-1994): "De Eindeloze Kronkel"

Unendliche Schleife version IV (1960–1961).”

Unidade Tripartida, 1948/9

double surface with six rectangular corners
Granite, 165 x 163 x 120 cm

Benjamin Nicholson

(1894 – 1982)

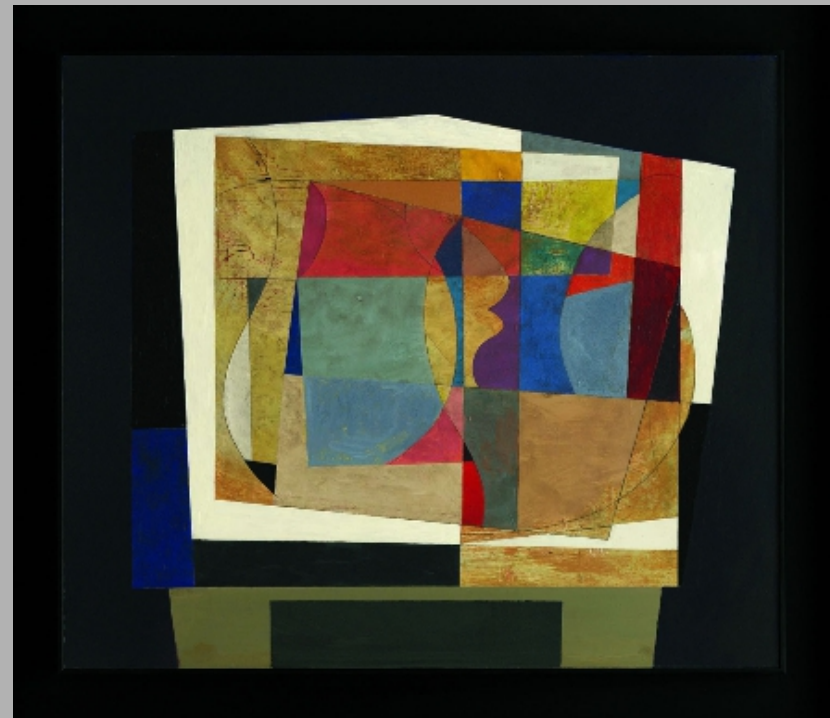
Anglický představitel nefigurativního malířství, užíval jednoduchých tvarů a čistých barevných ploch, vyšel z **konstruktivistických** tendencí moderního umění a ve snaze o klasickou rovnováhu v uplatnění linií a barev dospěl k **nefigurativnímu projevu**.

V pozdním, období se vrátil k zátiším.

Nicholsonova tvorba byla silně ovlivněna inovátorským směrem **kubismu**.

Nicholson byl průkopníkem abstraktního umění a měl větší vliv na britské abstraktní umění než kterýkoliv jiný umělec, Nicholson také hrál významnou roli v evropské avantgardě.

Představoval zásadní spojení mezi britským a kontinentálním **kubismem**.

Still Life (Blue Stripe), 1956

1924
(first abstract
painting,
Chelsea

Auberge de la Sole Dieppoise 1932

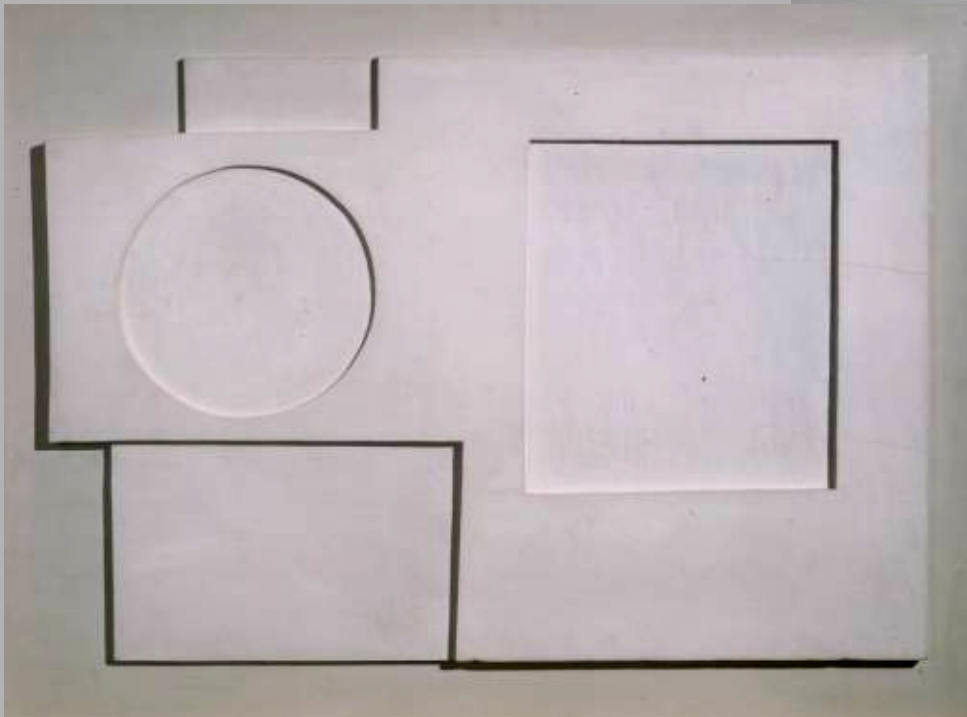
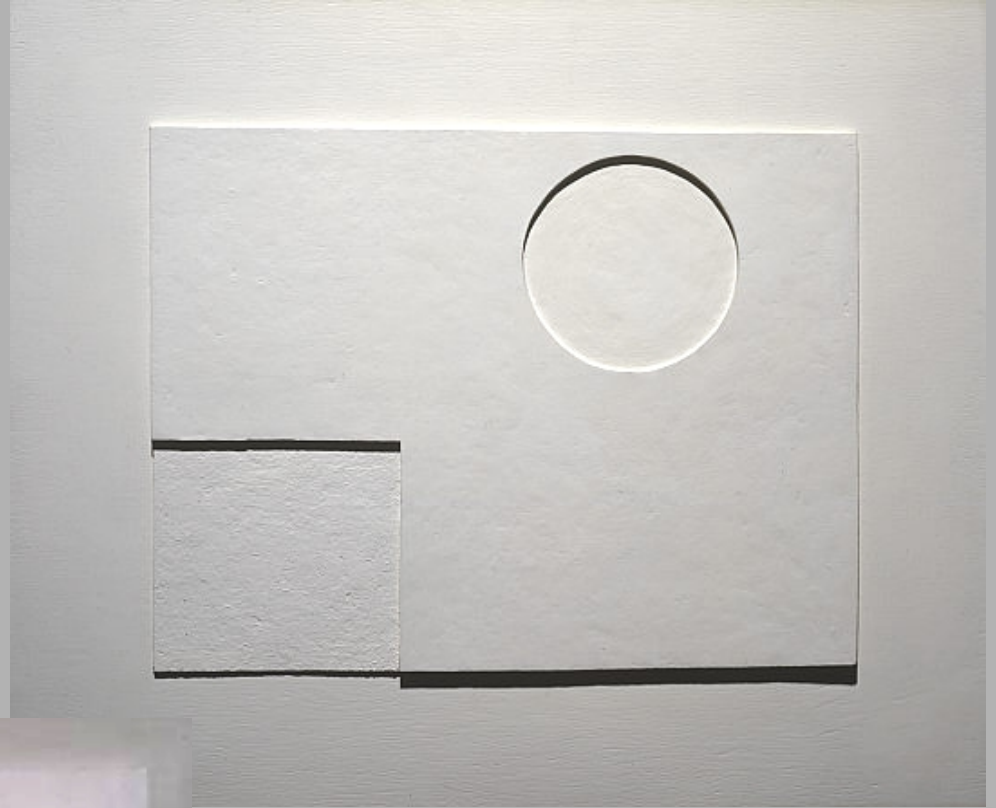

Composition, 1935-38

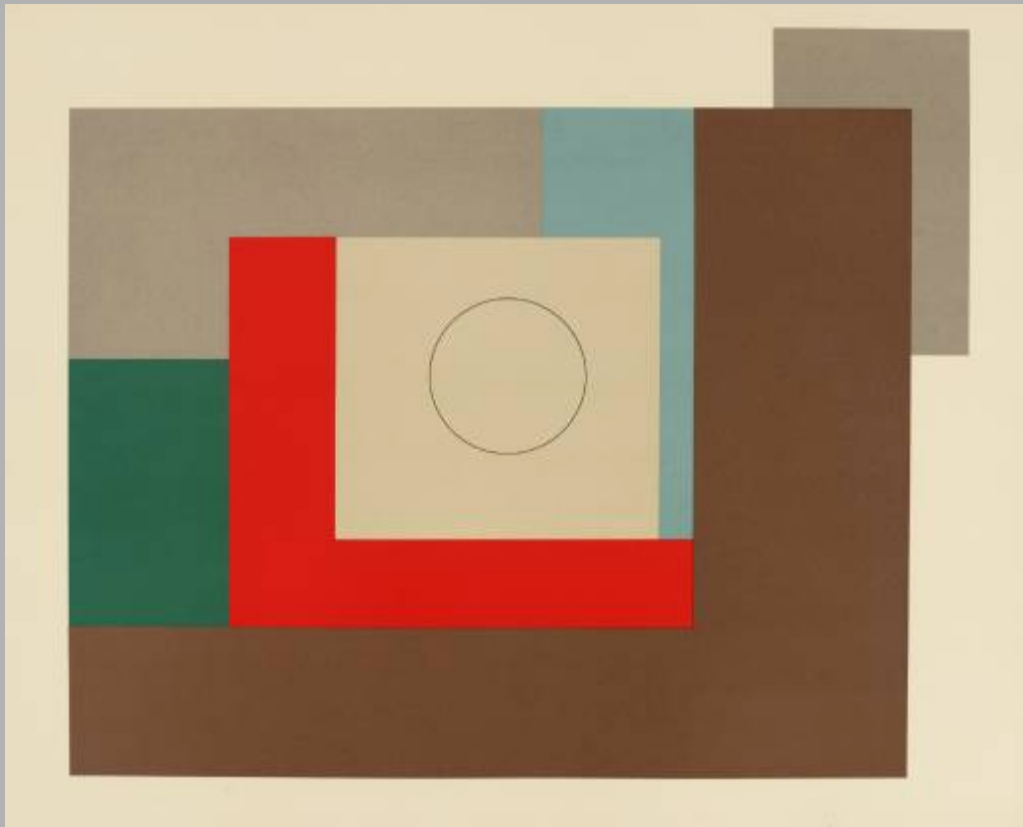
Painting - still life 1934-6

White relief 1935

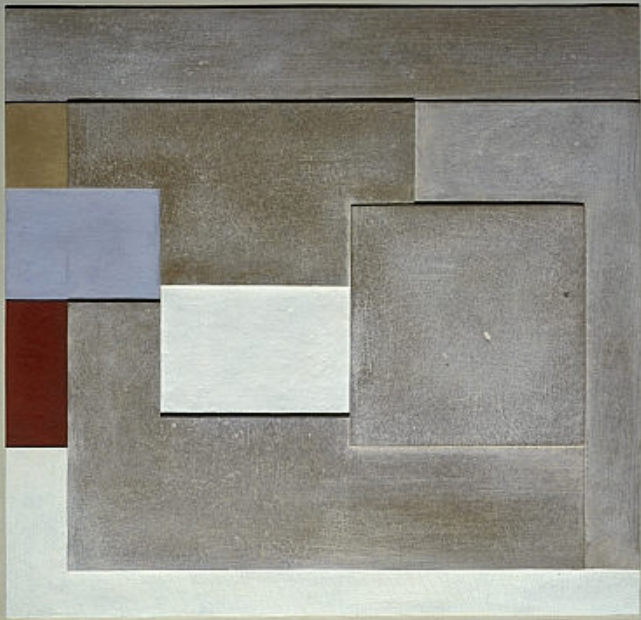

1934 (relief) 1934

abstract 1936 1973

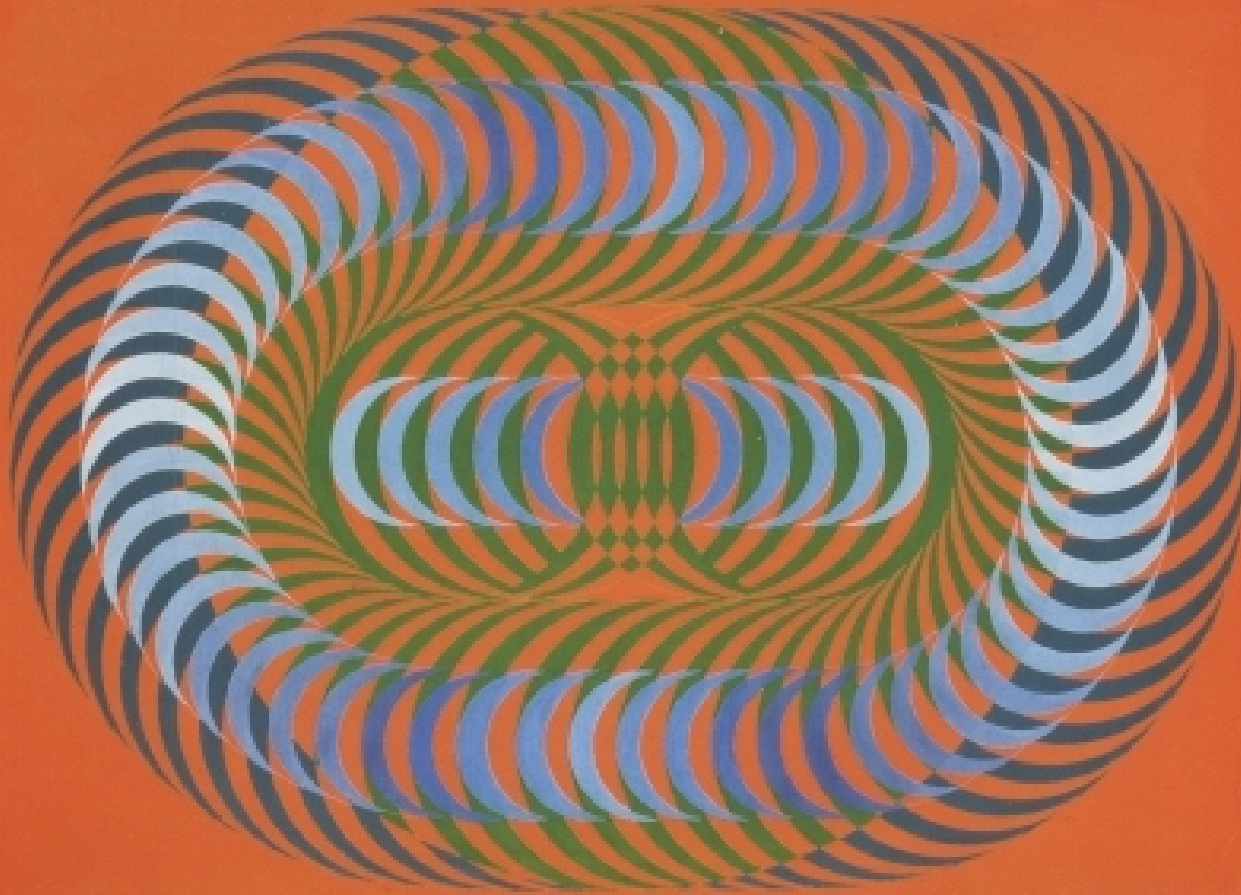
Painted Relief (Plover's Egg Blue) 1940

Still Life
1946

NEOKONSTRUKTIVISMUS

Hard- edge

- Tvrdé, ostré hrany.
- Směr radikální abstrakce.
- Směr abstraktní geometrické malby charakteristický ostře oddělenými barevnými plochami.
- Představitelé
 - **Frank Stella** (1939)
 - **Kenneth Noland** (1924)
 - **Ad Reinhardt** (1913 – 1967)

Frank Stella

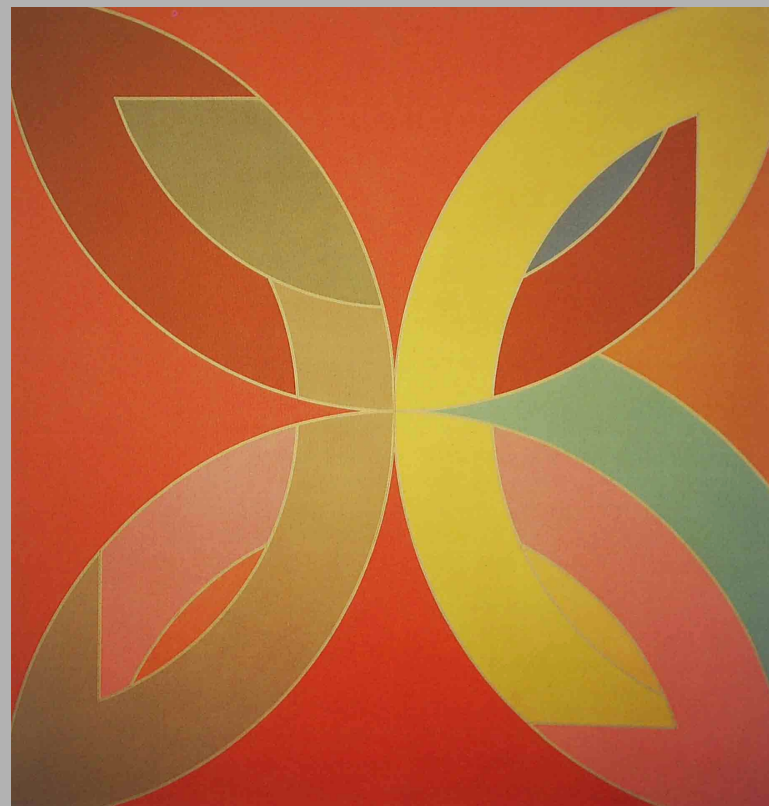
1939

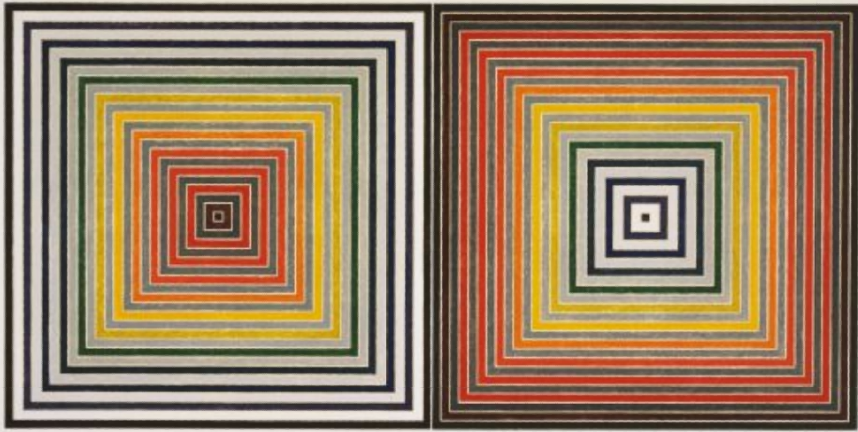
Americký malíř, sochař a teoretik, na počátku tvorby významný reprezentant **Post-painterly abstraction**. Této pozdní a v jistém smyslu negující etapě abstraktního expresionismu patří jeho série *černých obrazů*, v nichž jsou pravidelné černé pruhy odděleny velmi tenkými linkami. Od nich přešel k širokým pásům jasných barev: **Dusot hyeny** z r. 1962.

Již v 60. letech byl jedním z prvních malířů experimentujících s „*shaped canvas*“ (tvarovanými plátny) : svým plátnům dával tvary písmene V, kosočtverců a kruhových výsečí.

V 70. letech jeho *kolážovité obrazy* nabývaly reliéfní podoby (**Ostrov Guadeloupe** z r. 1979) a naznačovaly tak malířův vstřícný krok směrem k sochařství, přičemž tento jeho zájem vyústil v 90. letech do tvorby monumentálních skulptur z oceli: **Prérie** z r. 1997.

Stella byl rovněž jedním z programových teoretiků, kteří razili cestu americkému minimalismu. Maluje obrazy symetricky rozdělené na geometricky přesné plochy – čtverce nebo obdélníky. Jeho plátna mohou mít tvar několikaúhelníku. Používá plochy čistých barev.

Double Gray Scramble. 1973

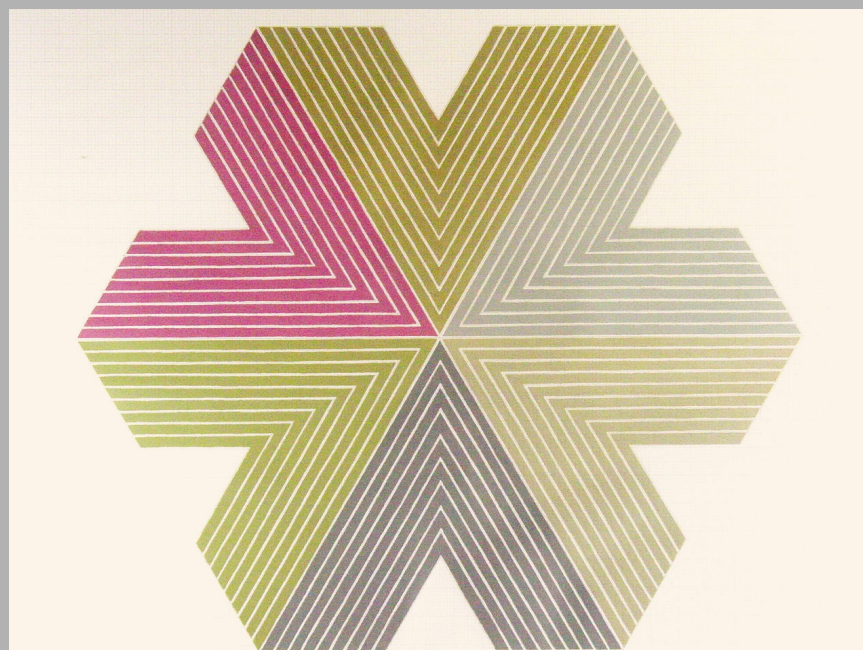
Dusot hyeny z r. 1962

Frank Stella *Harran II* 1967

Sunset Beach, Sketch, 1967

Frank Stella (American, b. 1936), **Agbatana III**, 1968, Acrylic on canvas, Allen Memorial Art Museum, Oberlin College, Fund for Contemporary Art and National Foundation for the Arts and Humanities Grant

Frank Stella - Quathlamba 1964

Kenneth Noland

nar. 1924 Asheville v Severní Karolině

Americký malíř a sochař, spolu s Morrisem Louisem představitel washingtonské školy **Colour field painting**, za války sloužil u amerického letectva, poté studoval výtvarné umění, nejprve doma a pak v Paříži u Zadkina.

Zpočátku experimentoval spolu se svým přítelem Louisem s technikou **Heleny Frankenthalerové**, avšak od konce 50. let vytvářel své charakteristické obrazy *soustředných barevných kruhů komponovaných na čtvercová plátna*.

V 60. letech se stal čelnou osobností **Hard-edge painting** (viz výše).

Terče (nepřímo předjímající Jaspersa Johnse) tvořené do r. 1962, např. **Dar** z r. 1961/62, byly v letech 1962 - 64 vystřídány ševronovými motivy následovanými v letech 1964 - 67 diamantovými tvary.

Od přelomu 60. a 70. let kladl malíř *barevné horizontální pruhy na dlouhá obdélná plátna* a začal se věnovat sochařské tvorbě.

Slunečnice, 1961

Dar, 1961

Sucho, 1962

C, 1964

Ad Reinhardt 1913 – 1967

Reinhardt byl jedním z průkopníků tzv. Hard-edge painting.

V 50. letech 20. století se rovněž začal zabývat minimalismem – omezil barevnost svých obrazů nejprve na červenou, poté modrou a nakonec na černou. Jeho vlastní tvorba byla inspirována jeho spoluprací s Markem Rothkem a Barnettem Newmanem, ale také indiánským a východním uměním.

O svém díle prohlásil, že jsou to barevné meditační tabule. Při dalším vnímání jeho velkých barevných ploch má divák pocit, že s plochou obrazu splývá, že je obrazem pohlcen.

Jeho nejznámějšími díly vytvářenými od konce 50. let jsou *černé obrazy s geometrickými obrazci čtverců a obdélníků* stěží odlišitelných od téměř stejnobarevného pozadí: **Abstraktní obraz č. 5** z r. 1962.

Díky této redukci barev a tvarů bývá Reinhardt považován za jednoho z předchůdců *minimalismu*. Byl důsledným zastáncem autonomie umění, kterou vyjádřil svým axiomem: „**Umění je umění. Všechno ostatní je všechno ostatní**“.

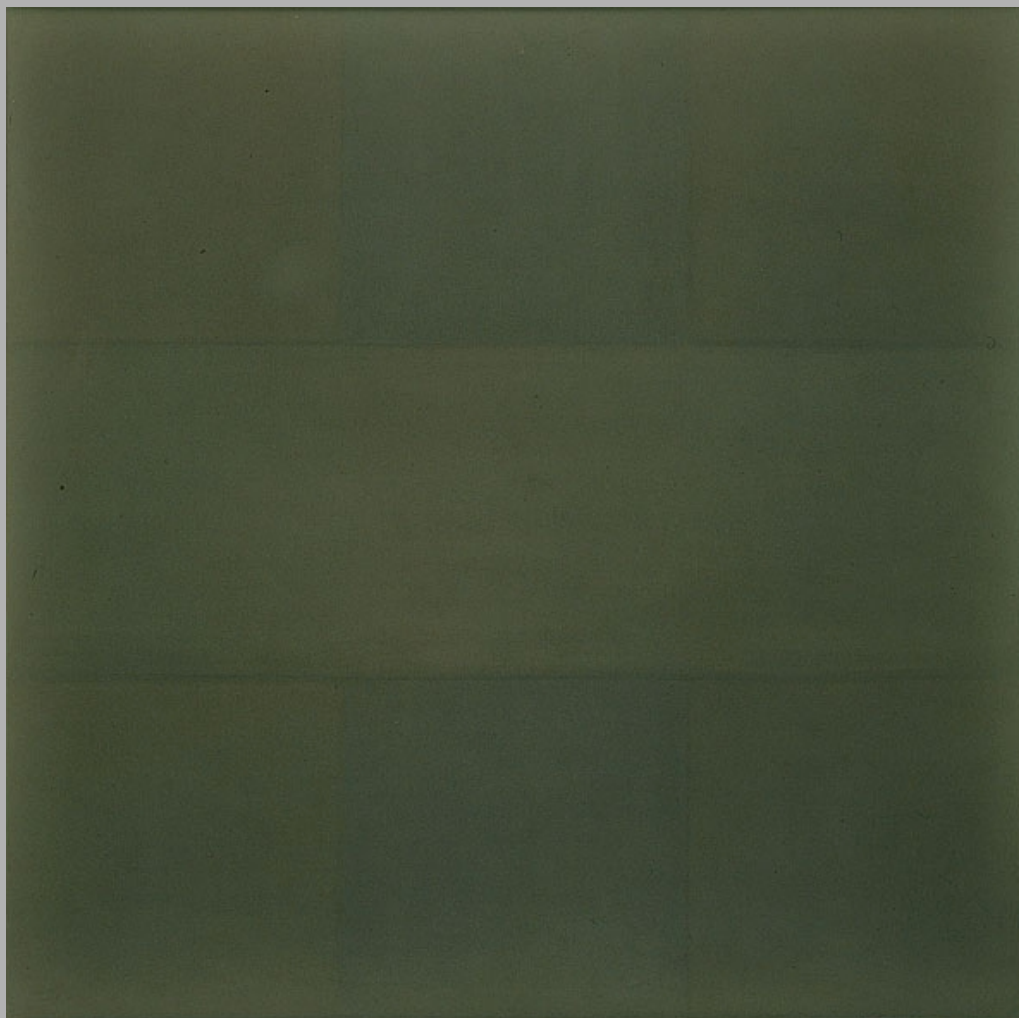

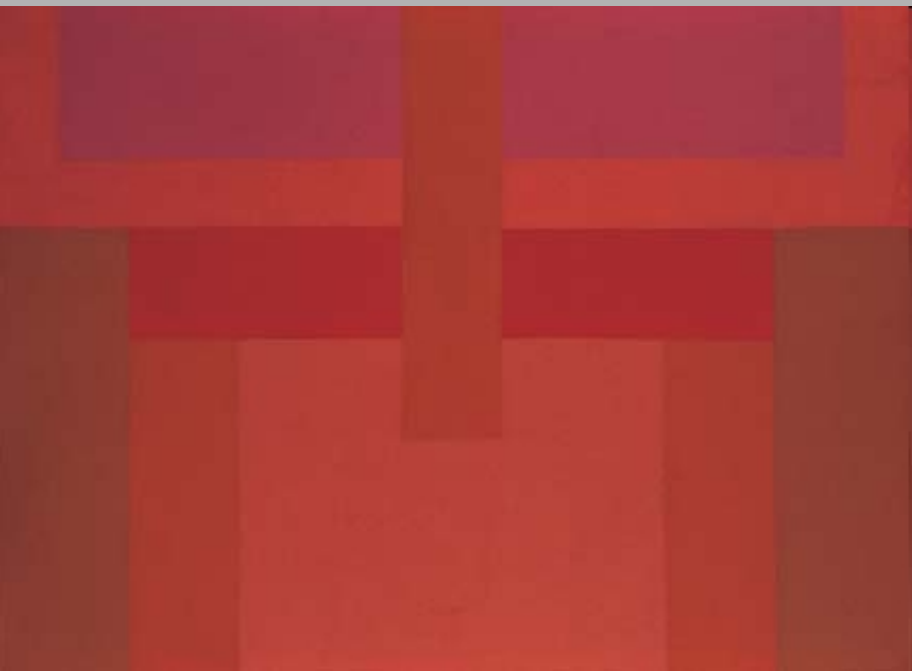
Yellow Painting (Abstraction) 1946

Abstract Painting No.5 -1962

Painting 1954-1958

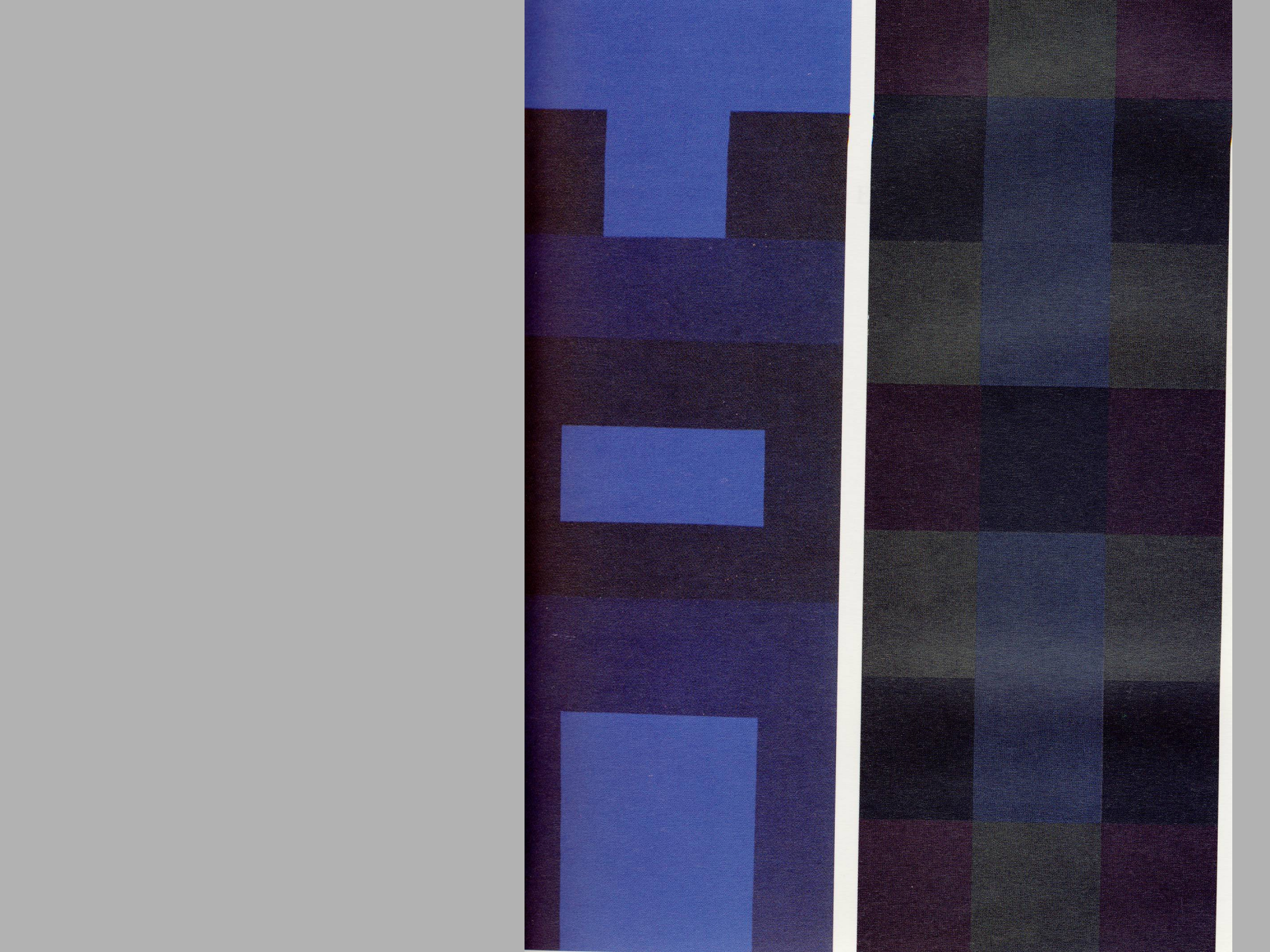

Red Painting, 1952

Abstract Painting, 1963

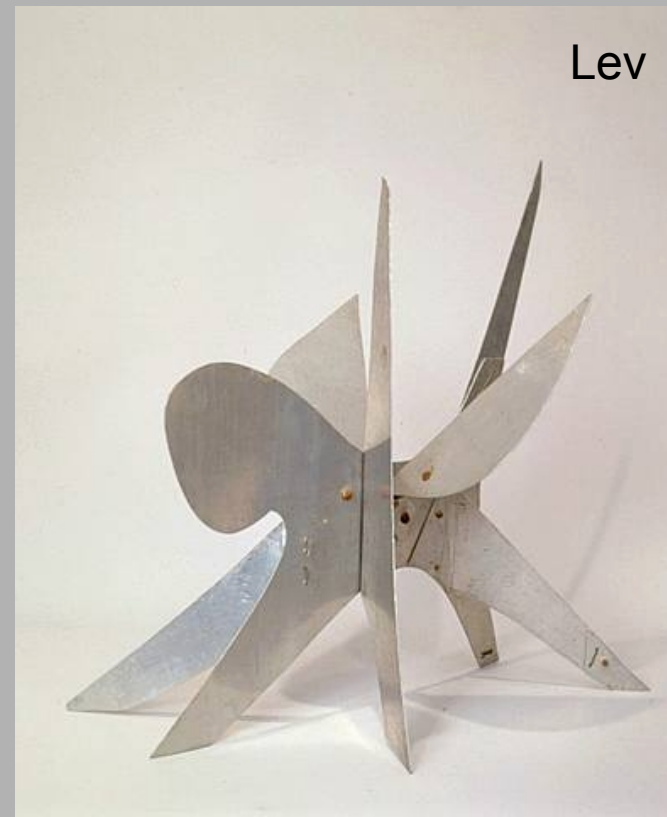

Kinetické umění

Skutečně pohyblivá díla, objekty zvané mobily.
Nejdůležitější je pohyb.

Alexandr Calder

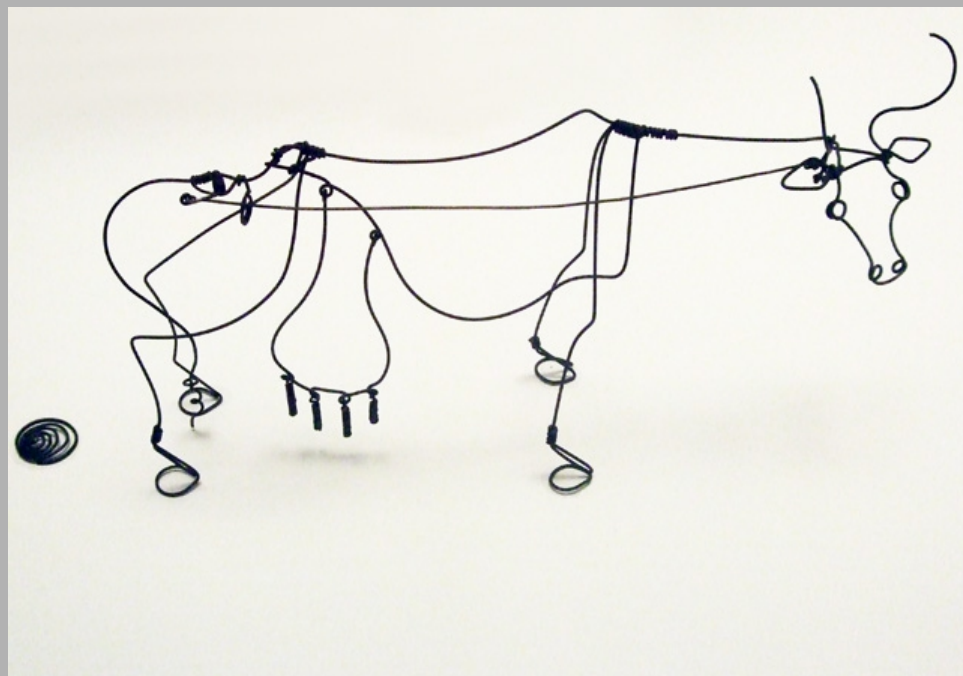
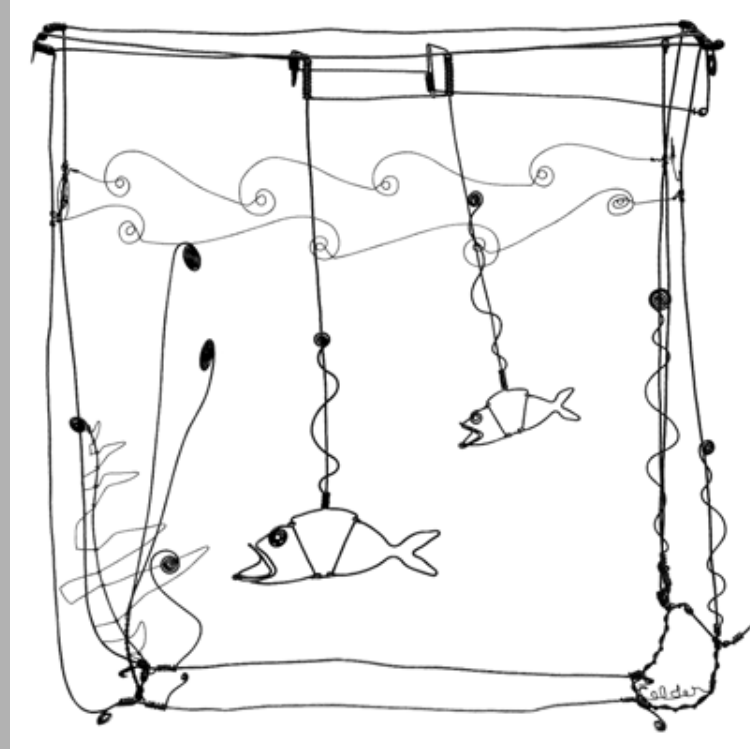
Americký sochař s inženýrským vzděláním žijící od dětství v prostředí umělecké rodiny, zakladatel *kinetického umění*. Byl vynikající kreslíř a tuto svou schopnost přenesl na sochy z drátů tvořících linie v prostoru: v r. 1926 při návštěvě Paříže takto vytvářel veselé zvířecí figurky, z nichž sestrojil miniaturní cirkus, s nímž v následujícím roce prováděl opět v Paříži performance. Z drátu tvořil i díla mnohem větších rozměrů, např. sousoší ***Romulus a Remus*** z r. 1928 s 3 m dlouhou vlčicí. Calder pobýval střídavě ve Spojených státech a ve Francii, kde se mj. přátelil s Miróem, a v r. 1931 zde vytvořil první abstraktní pohyblivou konstrukci. Následující rok dal Duchamp těmto Calderovým dílům jméno „**mobily**“, zatímco Arp přiřkl jeho nepohyblivým sochám označení „**stability**“. Mezi těmito dvěma póly se bude napříště pohybovat Calderova tvorba, zejména díla určená pro veřejné prostory: 14 m široký závěsný mobil ***Červený, černý a modrý*** (1967) na letišti v Dallasu.

Lev

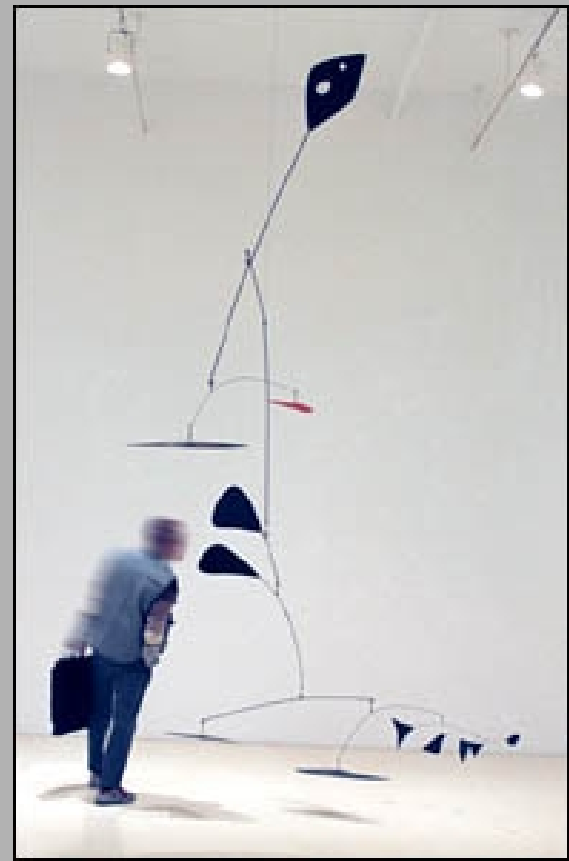

**Alexander Calder at Beaubourg:
his Parisian years (1926-1933).**

Very Crinkly

ZDROJE:

• Literatura:

- PIOJAN, José. *Dějiny umění 10*, 2. vyd. Balios, Knížní klub 2000. 300 s. ISBN: 80-242-0218-2
- BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. *Umění po roce 1900*. Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- Kol.: *Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie*. 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- Kol.: *20. století - Obrazová encyklopedie umění*. 1. vyd. Slovart 2010. 329 s. ISBN 978-80-7391-335-9
- MICHELI, Mario de: *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha SNKLHU 1964. 378 s.
- DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8
- KRAUSS, Anna-Carola. *Dějiny malířství od renesance po současnost*. 2. vyd. Slovart 2008. 128 s. ISBN 978-80-7391-056-3
- GOLDING, John. *Cesty k abstraktnímu umění*. 1. vyd Barrister & Principal 2003. SBN: 80-86598-48-9

• Elektronické zdroje:

- The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- KASAN, Jaroslav. *Artopedia 2: galerie světového malířství [CD-ROM]*. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

• Internetové zdroje:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Orphism_%28art%29
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Suprematism>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Suprematismus>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Neoplasticismus>
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_Beelding
- http://en.wikipedia.org/wiki/Cercle_et_Carr%C3%A9
- <http://www.wikipaintings.org/en/artists-by-painting-school/cercle-et-carr>
- <http://www.wikipaintings.org/en/artists-by-painting-school/abstraction-cr-ation>
- <http://www.wikipaintings.org/en/auguste-herbin>
- <http://www.wikipaintings.org/en/georges-vantongerloo>
- http://www.tate.org.uk/art/images/work/T/T02/T02306_10.jpg
- <http://historyofart.cz/index.php/Neokonstruktivismus>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Constructivism_%28art%29
- <http://www.wikipaintings.org/en/max-bill>
- <http://www.wikipaintings.org/en/josef-albers>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Josef_Albers
- <http://www.wikipaintings.org/en/laszlo-moholy-nagy>
- <http://www.wikipaintings.org/en/laszlo-moholy-nagy/mode/all-paintings>
- http://en.wikipedia.org/wiki/L%C3%A1szl%C3%B3_Moholy-Nagy
- http://en.wikipedia.org/wiki/Ellsworth_Kelly
- <http://www.wikipaintings.org/en/ellsworth-kelly>
- http://3.bp.blogspot.com/_Gr5sR24CY8/TEP8rsQrx4I/AAAAAAAAAQ/8NN6mrxPNpE/s1600/BenNicholson_stillLife.jpg
- <http://thisisniceyeah.blogspot.cz/2010/07/ben-nicholson.html>
- <http://www.tate.org.uk/art/artists/ben-nicholson-om-1702>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Post-painterly_Abstraction
- http://en.wikipedia.org/wiki/Barnett_Newman
- http://en.wikipedia.org/wiki/Kenneth_Noland
- <http://www.guggenheim.org/new-york/collections/collection-online/show-full/movement/?search=post-painterly%20abstraction>
- http://www.guggenheim.org/new-york/collections/collection-online/show-full/bio/?artist_name=Frank%20Stella&page=1&f=Name&cr=1
- <http://www.wikipaintings.org/en/frank-stella>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Frank_Stella